

Мультимедійний репортаж як засіб формування іншомовної медіакомпетентності у студентів мовних спеціальностей

У статті розглядається питання використання мультимедійного репортажу у процесі формування медіакомпетентності у студентів мовних спеціальностей. Виділено критерії відбору мультимедійних репортажів для використання у навчальному процесі, описано компонентний склад мультимедійного репортажу та етапи роботи з цим автентичним матеріалом, запропоновано вправи для кожного етапу формування медіакомпетентності студентів.

Ключові слова: мультимедійний репортаж, медіакомпетентність, студенти мовних спеціальностей

Руснак Д. А. Мультимедийный репортаж как средство формирования иноязычной медиакомпетентности у студентов языковых специальностей

В статье рассматривается вопрос использования мультимедийного репортажа в процессе формирования медиакомпетентности у студентов языковых специальностей. Выделены критерии отбора мультимедийных репортажей для использования в учебном процессе, описан компонентный состав мультимедийного репортажа, охарактеризованы этапы работы с аутентичным материалом, разработаны упражнения для каждого этапа формирования медиакомпетентности студентов.

Ключевые слова: мультимедийный репортаж, медиакомпетентность, студенты языковых специальностей

Rusnak D.A. Multimedia report as a means of future philologists' foreign language mediacompetence formation

The research is dedicated to the problem of using multimedia report in the studying process of mediacompetence acquisition by future philologists. The criteria for multimedia reports selection in the teaching process have been described. The components of multimedia report have been defined. The phases of work with the authentic material and different activities for each phase of French mediacompetence acquisition have been presented.

Keywords: multimedia report, mediacompetence, future philologists

Взаємопов'язане навчання мови і культури народу – носія цієї мови є провідним методичним принципом навчання ІМ. Сучасну культуру неможливо уявити без засобів масової інформації, радіо, телебачення, Інтернету. Однією із складових загальнолюдської культури виступає **медіакультура** як здатність людини ефективно взаємодіяти із сучасною системою мас-медіа, включаючи як традиційні (друковані видання, радіо, кіно, телебачення), так і новітні (комп'ютерно опосередковане спілкування, Інтернет, мобільна телефонія) медіа з урахуванням розвитку інформаційно-комунікаційних технологій [1].

Стрімкий розвиток у сучасному світі системи мас-медіа нагально потребує формування у студентів **медіакомпетентності**, яка включає вміння критично аналізувати, оцінювати й використовувати у навчальній діяльності медіатексти різних видів, форм і жанрів [3].

У навчанні французької мови використовуються різноманітні медіатексти: статті, радіо, телепередачі, реклама, фільми тощо [4; 5; 6; 7; 8; 9]. У процесі формування медіакомпетентності у студентів мовних спеціальностей особливої уваги заслуговує мультимедійний репортаж, який поєднує в собі різноманітні можливості мас-медіа: слово, звук, зображення. На відміну від телевізійного репортажу, котрий є одновекторною розповіддю, яку не можна затримати, мультимедійний репортаж – це передусім інтернет-репортаж, що може мати інтерактивні елементи [2]. Такий репортаж може супроводжуватися дискусійним форумом, де кожен з читачів може дописати власний досвід, поширюючи і поглиблюючи тему тощо. На нашу думку, формування медіакомпетентності у студентів з опорою на мультимедійний репортаж матиме певні переваги у порівнянні з іншими медіадокументами. Проте, на жаль, ми не зустріли жодних досліджень, присвячених використанню мультимедійного репортажу у процесі формування франкомовної медіакомпетентності у студентів ВНЗ.

Актуальність даного дослідження зумовлена, з одного боку, сучасною концепцією упровадження медіаосвіти у вищій школі, яка передбачає включення до навчальних програм циклу професійно-орієнтованої гуманітарної підготовки медіа-освітніх елементів, зокрема мультимедійного репортажу, та, з іншого боку, відсутністю теоретичних досліджень і практичних розробок використання мультимедійного репортажу у процесі формування іншомовної медіакомпетентності у студентів мовних спеціальностей.

Метою нашого дослідження виступає вивчення мультимедійного репортажу (МР) як засобу формування іншомовної медіакомпетентності у студентів мовних спеціальностей. Досягнення мети передбачає вирішення таких завдань: виділити критерії відбору МР для подальшого використання у навчальному процесі; описати етапи роботи з МР з урахуванням його складових елементів та рівнів формування медіакомпетентності; обґрунтувати переваги використання МР

як засобу формування медіакомпетентності у студентів мовних ВНЗ.

Насамперед зупинимось на питанні відбору МР для використання у процесі формування медіакомпетентності студентів. При відборі МР як автентичного матеріалу до уваги беруться наступні критерії:

- 1) відповідність теми МР навчальній програмі;
- 2) відповідність змісту МР індивідуально-психологічним особливостям студентів та їхньому лінгвістичному досвіду з ІМ;
- 3) обсяг МР (у навчальному процесі перевага надається коротким МР і середньої довжини);
- 4) комунікативна спрямованість МР, яка забезпечується його компонентним складом (чим більше елементів у МР, тим більше задіється каналів обробки інформації, тим легше розуміння поданої інформації);
- 5) достовірність інформації МР (джерела МР: офіційні франкомовні сайти, Інтернет-видання відомих франкомовних газет і журналів).

Джерелом відбору МР для використання у навчальному процесі можуть виступати такі інтернет-видання як L'OBS (<http://tempsreel.nouvelobs.com/>), Le Point.fr (www.lepoint.fr), le Monde.fr (<http://www.lemonde.fr/>), Libération (<http://www.liberation.fr/>), Le Figaro.fr (<http://www.lefigaro.fr/>), Yahoo actualités (<https://fr.news.yahoo.com/>) та інші. Кожен сайт має приблизно однакові рубрики (*Politique / Monde / Economie / Sport / Santé / Culture / Sciences / Environnement / Faits de société*), що забезпечує різноманітність тематики МР.

Як уже зазначалось вище, МР – це репортаж написаний і зілюстрований зображеннями, звукозаписами та фільмами. Складовими МР можуть виступати текст, фото, фрагменти фільму, записи звуку тощо [2]. Компонентний склад мультимедійного репортажу зображено на Рис. 1.

Рис. 1. Компонентний склад мультимедійного репортажу

Саме від складових елементів МР залежатимуть етапи роботи з цим автентичним матеріалом у процесі формування іншомовної медіакомпетентності студентів. Зупинимось на кожному з них окремо.

Текст. Основним компонентом МР виступає друкований текст, який нагадує текст газетної статті і складається із *заголовка* (le titre), *підзаголовка* (le

chapeau) і *основного тексту* (le corps), який може містити *проміжні заголовки* (les intertitres) та *виноски* (les exergues).

Заголовок, або назва МР, представляє собою речення, яке анонсує зміст основного тексту. Заголовок водночас дає загальне уявлення про зміст (інформативна функція) і заохочує читача прочитати статтю (атрактивна функція). За своєю формою заголовки може бути інформативним (un titre factuel: “*Le gouvernement lâche 2000 dollars*”), питальним (un titre interrogatif: “*A quoi servent les artistes ?*”), грою слів (un jeu de mots: “*La retraite, ça se prépare jeune*”) або цитатою з тексту (une citation: “*J’essaie d’ignorer les insultes*”).

Підзаголовок є доповненням до заголовка. Це коротке резюме (одне-два речення) головних ідей статті. Він подається курсивом або жирним шрифтом. Проте не всі статті супроводжуються підзаголовком, отже, це факультативний елемент статті МР.

Основний текст. Більшість статей складається із трьох основних частин: 1) *введення* (l’attaque): перше речення, яке вводить у проблематику статті і може надати відповідь на основні питання *Хто? Що? Де? Коли?*; 2) *основний текст* (le corps), який ділиться на окремі частини і може супроводжуватись *проміжними заголовками* (les intertitres), що вводять нову інформацію, або *виносками* (les exergues), які представляють собою ключові фрази з тексту і мають на меті привернути увагу читача до важливої інформації; 3) *заклучна частина* (la chute): висновок, що міститься в останньому абзаці статті. Найчастіше це питальне речення, порівняння або ключова фраза з основного змісту статті. Висновок завжди короткий і емоційно забарвлений, тому що читач запам’ятовує саме останню прочитану інформацію.

Зображення. Текст МР доповнюється найчастіше фотографіями, схемами або малюнками. Це ілюстративний матеріал, мета якого надати читачеві додаткову інформацію, пов’язану з темою статті, візуалізувати інформацію друкованого тексту, а також зацікавити читача. Зображення можуть супроводжуватись пояснювальним текстом, який дозволяє інтерпретувати побачене з точки зору автора статті.

Аудіовізуальні матеріали можуть надавати додаткову інформацію до основного змісту МР або служити ілюстрацією певної інформації друкованого тексту. Найчастіше до складу МР входять відеосюжети, які забезпечують аудіовізуальне сприйняття інформації, сприяють кращому її розумінню та запам’ятовуванню.

Схематично мультимедійний репортаж зображено на Рис. 2.

Виходячи із специфіки МР і враховуючи досвід використання друкованих [6; 8; 9] та аудіовізуальних [4; 5; 7] медіадокументів, ми пропонуємо три етапи роботи з МР: робота із зображенням, робота із текстом статті та робота із відеосюжетом.

У процесі формування медіакомпетентності за допомогою МР студенти мають оволодіти наступними вміннями [3]: *сприймати і розуміти різну інформацію МР* (перцептивний рівень); *критично аналізувати отриману інформацію та розвивати своє незалежне судження про цю інформацію* (інтерпретаційний або оцінювальний рівень); *добирати або створювати свої власні МР, складати письмові доповіді по темі МР* (діяльнісно-креативний рівень).

Titre
Sous-titre
Chapeau
.....
.....
.....
Photo
.....
.....
.....
.....
Vidéo

Рис. 2. Схема-зображення мультимедійного репортажу

Завдання **перцептивного** рівня розвивають у студентів іншомовні рецептивні комунікативні навички та вміння. З урахуванням специфіки МР студенти можуть бути розподілені на 3 групи: група 1 виконує завдання на розуміння зображень, група 2 – читання і розуміння статті, група 3 – перегляд і розуміння відеосюжету. У разі індивідуальної роботи студенти виконують завдання поетапно: 1) опис зображення; 2) читання статті; 3) перегляд відеосюжету; 4) узагальнення отриманої інформації.

1) Опис зображення (фото або малюнок). Мета цього етапу – введення студентів у контекст теми МР, підготовка до читання друкованого тексту. Студентам пропонується відповісти на такі запитання:

- *Que vous évoque cette image ?*
- *Décrivez la (les) personne(s) que vous voyez.*
- *Que voyez-vous sur la photo ?*
- *Quels sont les lieux présentés ?*

2) Читання друкованого тексту МР можна розділити на два підетапи: робота із заголовком (підзаголовком) та робота з основним текстом.

I) Робота із заголовком (підзаголовком) має на меті розвинути антиципацію у студентів, висувуючи гіпотези щодо його змісту, та зацікавити студентів до читання основного тексту статті. Студентам пропонуються такі запитання та завдання:

- *Que vous évoque ce titre ?*
- *Quels peuvent être les sujets traités dans un document intitulé «.....» ?*
- *De quoi l'article va-t-il parler ? Que connaissez-vous déjà sur ce sujet ? Où en avez-vous entendu parler ?*
- *Quelle est l'idée contenue dans le titre ?*
- *Quelles informations présente le chapeau de l'article ?*
- *Quelles hypothèses pouvez-vous déjà faire sur le contenu de l'article ?*
- *À votre avis, de quoi s'agit-il dans l'article ?*

II) Робота з основним текстом статті МР має на меті розуміння поданої інформації. Студентам пропонуються завдання на загальне (*Compréhension globale*), вибіркоче (*Compréhension sélective*) і детальне розуміння (*Compréhension affinée*).

▪ **Compréhension globale :**

- *Lisez le premier paragraphe de l'article et repérez les principaux éléments de la situation de communication (Qui ? Où ? Quand ?)*
- *Lisez l'article tout entier et retrouvez la phrase qui le résume le mieux parmi les suggestions suivantes.*
- *À partir des informations lues, rédigez une phrase qui présente l'article.*

▪ **Compréhension sélective :**

- *Lisez les intertitres et dites quelles sont les idées essentielles de l'article ?*
- *Quelles informations vous apportent les exergues ?*
- *Quelle est l'origine de la fête dont il s'agit dans l'article ?*
- *Quels sont les aspects positifs / négatifs ? etc.*
- *L'article parle-t-il d'un événement passé, présent, futur ?*

▪ **Compréhension affinée :**

- *Combien y a-t-il de paragraphes ? Contiennent-ils chacun une idée différente ? (Divisez l'article en paragraphes et repérez l'idée principale de chaque paragraphe.)*
- *Rédigez une ou deux phrases exprimant les idées de chaque paragraphe ou partie – Sélectionnez les mots ou expressions clés du texte.*
- *Numérotez dans leur ordre d'apparition les événements mentionnés dans cette liste.*
- *Y a-t-il des citations ou des exemples? A quoi servent-ils ? – Repérez les arguments que donne l'auteur.*
- *Quelle conclusion fait l'auteur ?*
- *Etablissez le plan schéma du texte.*
- *Repérez et notez le vocabulaire inconnu.*

3) **Перегляд відеосюжетів.** Читання і розуміння друкованого тексту МР виступає підґрунтям для сприймання й розуміння відеосюжету. Тут також пропонуються завдання на загальне, вибіркоче або детальне розуміння відповідно до теми МР і змісту відеосюжету. Студенти виконують тести альтернативного і множинного вибору при загальному розумінні, заповнюють таблицю (*Tableau 1*) при вибіркового і детального розумінні.

▪ **Compréhension globale :**

- *Visionnez la vidéo et répondez Vrai ou Faux.*
- *Choisissez la bonne réponse (questions à choix multiples : QCM)*

▪ **Compréhension sélective / affinée :**

- *Visionnez la deuxième / troisième fois la vidéo et remplissez la grille.*

Tableau 1

Grille de compréhension de la vidéo

	Information principale	Détails donnés sur cette information
Qui ?		
Quoi ?		
Où ?		
Quand ?		
Comment ?		
Pourquoi ?		

При вибіркового розумінні студенти заповнюють першу колонку (*Information principale*), при детальному розумінні – другу (*Détails donnés sur cette information*).

4) **Узагальнення отриманої інформації.** На цьому етапі підводяться підсумки у вигляді резюме МР (5-6 речень). Можна також відобразити отримані результати в узагальнюючій таблиці (*Tableau 2*), яку кожна група заповнює відповідно до свого завдання або кожен студент індивідуально.

Tableau 2

Grille de compréhension de reportage multimédia

	Article	Image	Vidéo
Type de document / Sujet			
Source / date / auteur			
Idée principale / mots clés			
Information 1 / Argument 1			
Information 2 / Argument 2			
Information 3 / Argument 3			
.....			

Отже, поєднання різноманітних елементів в одному інформаційному матеріалі сприяє найбільш повному представленню медіаінформації студентам і має певні переваги для використання у навчанні ІМ, оскільки дозволяє задіяти різні канали сприйняття й обробки інформації, тим самим полегшуючи і покращуючи її розуміння та запам'ятовування.

Завдання **інтерпретаційного (оцінювального) рівня** передбачають обговорення МР в аудиторії або написання власної думки на дискусійному форумі, який супроводжує МР в Інтернеті. Наприклад:

▪ **Analyse du texte.**

- *De quel type d'article s'agit-il (historique, culturel, sportif, scientifique, philosophique) ? – Comment est le titre d'après sa forme (factuel / interrogatif / jeu de mots / citation) ?*
- *Le titre est-il court? Utilise-t-il des mots chocs? Est-il un jeu de mots?*
- *Le titre résume-t-il bien le contenu ? Donne-t-il une idée précise de ce dont on va parler ?*
- *Donnez un autre titre à l'article.*
- *Le chapeau parvient-il à attirer l'attention ?*
- *L'attaque (début de l'article) est-elle courte et rythmée? est-elle une citation?*
- *La chute (la dernière phrase de l'article) est-elle frappante ?*
- *Les 6 questions clés (Qui? Quoi? Où? Quand? Comment? Pourquoi?) : dans quel ordre l'article répond-il à ces 6 questions?*
- *Quel est le ton de l'article (informatif / analytique / sarcastique) ? Quels en sont les indices?*
- *Le journaliste est-il neutre ? engagé ? Souhaite-t-il simplement donner une information ou essaie-t-il d'impliquer le lecteur ? – L'article vous paraît-il objectif ou subjectif ? Expliquez votre opinion. – La conclusion fait par l'auteur vous semble-t-elle pertinente ?*
- *Laissez votre commentaire sur le forum de discussion (en bas de l'article).*

▪ **Analyse du rôle des images.**

- *Quelles informations complémentaires apportent les images?*
- *A quelle partie du texte pouvez-vous associer la photo / le dessin/ le schéma ?*
- *La légende interprète-t-elle bien la photo ?*
- *La photo a-t-elle un sens pour l'article ? – Imaginez une autre légende qui modifierait le sens de l'image pour le lecteur.*
- *Imaginez une autre photo pour illustrer cet article.*

▪ **Analyse du rôle des vidéos.**

- *Quel type de document vidéo est-ce (interview/ témoignage / extrait du film / reportage etc.) ?*
- *La vidéo apporte-t-elle des informations complémentaires au texte ou illustre-t-elle tout simplement une certaine information du texte ?*
- *Quelles informations complémentaires apporte la vidéo ?*

Таким чином, завдання інтерпретаційного рівня формування медіакомпетентності сприяють розвитку у студентів критичного мислення і власного судження про отриману медіаінформацію, розвиваючи одночасно іншомовні репродуктивні навички та вміння усного мовлення.

На **діяльнісно-креативному рівні** студенти виконують завдання, які дозволяють розвивати їхні творчі здібності. Студентам пропонується написати доповідь (*le compte rendu*), дібрати інші МР на задану тему, написати власну статтю і проілюструвати її за допомогою фото або відео тощо. Наприклад:

- *Rédigez un compte-rendu du document multimédia.*
- *Choisissez sur Internet un (des) document(s) multimédia(s) qui traite(ent) le même sujet que le document travaillé. Présentez-le (les) en classe.*
- *Rédigez un court article pour présenter le sujet « ». Accompagnez-le de photos et de vidéo.*
- *Pour écrire un reportage multimédia, suivez les conseils ci-dessous :*
 - Mettez en évidence votre idée principale ;
 - Classez les idées dans un ordre précis ;
 - Donnez des exemples/citations pour renforcer vos idées ;
 - Utilisez des mots (adverbes, adjectifs) qui renforcent votre idée principale ;
 - Soyez régulier dans l'utilisation des temps (le présent et le passé composé sont conseillés) ;
 - Choisissez une photo qui renforce l'idée principale ;
 - Choisissez une vidéo qui illustre le sujet / qui apporte des informations complémentaires.

Технічною опорою для створення мультимедійного тексту служать безкоштовні програми для обробки і монтажу звуку (<http://audacity.sourceforge.net>) та відео (www.framasoft.net/rubrique236.html). Крім того, персональні комп'ютери мають програмне забезпечення *Windows Movie Maker*, яке дозволяє створювати відео і розмішувати їх в Інтернеті. Організувати роботу по створенню МР можна також у формі проекту, коли студенти розподіляються на декілька груп, кожна з яких виконує окреме завдання (одна група виконує завдання у написанні статті, друга група підбирає фото або малюнки, третя – відеоматеріали). Розмістити МР можна на університетському сайті, на персональному блозі викладача / групи або у соціальній мережі (*Facebook, Vkontakte, Twitter* тощо).

Усе вищевикладене дозволяє зробити висновок про переваги використання МР у процесі формування

іншомовної медіакомпетентності як полівалентного автентичного матеріалу, який сприяє розвитку у студентів усіх видів мовленнєвої діяльності (аудіювання, читання, говоріння та письма) за допомогою новітніх технологій, розвиває критичне мислення та залучає їх до медіакультури народу, мова якого вивчається. Перспективним напрямом вважаємо дослідження з використання мультимедійного репортажу у процесі формування професійно спрямованої медіакомпетентності у майбутніх викладачів французької мови.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Концепція впровадження медіа-освіти в Україні (Схвалено постановою Президії Національної академії педагогічних наук України 20 травня 2010 року, протокол № 1-7/6-150) – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.ispp.org.ua/news_44.htm
2. Специфіка мультимедійного репортажу. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://elekcii.org/pomoc-naukowe/verba-volant.html>
3. Федоров А. В. Словарь терминов по медиаобразованию, медиапедагогике, медиаграмотности, медиакомпетентности / А. В. Федоров. – Таганрог : Изд-во Таганрог. гос. пед. ин-та, 2010. – 64 с.
4. Enseigner avec l'audiovisuel. Le kit pédagogique. – [Ressource électronique] – accessible à: http://www1.rfi.fr/lffr/articles/139/article_4264.asp
5. Enseigner le français avec le TV 5 monde. – [Ressource électronique] – accessible à: http://www.tv5.org/TV5Site/enseigner-apprendre-francais/accueil_enseigner.php.
6. Les médias en classe ? Je me lance ! – [Ressource électronique] – accessible à: http://www1.rfi.fr/lffr/images/139/11_outils.pdf
7. Mouglin M. et d'autres. Difficultés scolaires : apprendre avec les médias / M.Mouglin. – CLEMI de l'Académie de Besançon, 2007. – 28 p
8. Semaine de la presse et des médias dans l'école. – [Ressource électronique] – accessible à : <http://www.cleml.org/fr/spme/>
9. Ressources FAIS VOIR (Outils APTE) : 20 fiches d'activités pour mener des actions d'éducation aux médias. – [Ressource électronique] – accessible à : <http://www.apte.asso.fr/sp/FAIS-VOIR.html>

Отримано 03.04.2015